

Πρόγραμμα ανταλλαγής περιοχών άνθρακα της ΕΕ

Ανταλλαγή μεταξύ Ida-Virumaa (ΕΕ), Επαρχία Σισάκ-Μοσλαβίνα (HR) και Δυτικής Μακεδονίας (ΕΛ)

exchangeEU

Εκπαιδευτική επίσκεψη στο Ida-Virumaa, Εσθονία

Η Ida-Virumaa στην Εσθονία υποδέχθηκε αντιπροσωπείες από τη Δυτική Μακεδονία και την κομητεία Sisak-Moslavina.

Οι αντιπροσωπείες επισκέφθηκαν πολλές τοποθεσίες, συμπεριλαμβανομένου του πάρκου περιπέτειας [Kiviõli](#), που χτίστηκε πάνω σε έναν λόφο ανακυκλωμένης τέφρας από βιομηχανικά απόβλητα σχιστολιθικού πετρελαίου. Επίσης, εξερεύνησαν το [Εσθονικό Μεταλλευτικό Μουσείο](#) και επισκέφθηκαν τους σταθμούς παραγωγής ενέργειας στη **Νάρβα και στο Ωβέρ**. Στην **εταιρεία Estonian Energy**, παρουσιάστηκε το σχέδιο για τη μετάβαση από την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας από σχιστόλιθο πετρελαίου στην επίτευξη ανθρακικής ουδετερότητας και την παραγωγή υλικών για τη χημική βιομηχανία. Οι εκπρόσωποι απέκτησαν γνώσεις σχετικά με τις ερευνητικές δραστηριότητες και τις βιομηχανικές συνεργασίες στο [Virumaa College](#). Η [NPM Silmet](#), η πρώτη εταιρεία που λαμβάνει χρηματοδότηση από το **JTF** στην ΕΕ, παρουσίασε τις δραστηριότητές της στην Ida-Virumaa.

Το Ταμείο Ασφάλισης Ανεργίας της **Εσθονίας και το Κέντρο Επαγγελματικής Εκπαίδευσης Ida-Virumaa παρουσίασαν** τα προγράμματά τους για την αναβάθμιση των δεξιοτήτων και τη συνεργασία τους με τους περιφερειακούς υπαλλήλους για την ανάπτυξη εκπαιδευτικών προγραμμάτων. Οι αντιπροσωπείες επισκέφθηκαν επίσης το [kood/Jõhvi](#), ένα διεθνές σχολείο κωδικοποίησης που παρέχει προηγμένη εκπαίδευση και υποστηρίζει την τοπική επιχειρηματικότητα και τη δημιουργία θέσεων εργασίας στην περιοχή.

Κατά τη συζήτηση με εκπροσώπους του [Ida-Viru Enterprise Center](#) και του [Ida-Viru Investment Centre](#), τονίστηκε η σημασία της ενεργού συμμετοχής των τοπικών και **περιφερειακών αρχών στη διαδικασία μετάβασης**.

Αντιπροσωπεία στο Ida-Virumaa (Kiviõli Adventure Park),
φωτογραφία από τον Airis Veski

Ida-Virumaa, Εσθονία

Ρόλοι	Περιοχή φιλοξενίας Mentee
Εμπλεκόμενοι κύριοι παράγοντες	Ένωση Τοπικών Αρχών (IVOL), Υπουργείο Οικονομικών, Ida-Viru Enterprise Centre, Ida-Viru Investment Centre, Digi and Green Innovation Centre VIDRIK, kood/Jõhvi, NPM Silmet, Εσθονικό Τμήμα Εργασίας, Kiviõli Adventure Park, Εσθονική Ενέργεια

Πεδίο εμπειρογνομosύνη	Προετοιμασία και συντονισμός του TJTP, περιφερειακή ανάπτυξη, επιχειρηματική ανάπτυξη, έρευνα και τριτοβάθμια εκπαίδευση, επαγγελματική κατάρτιση
-------------------------------	---

Επαρχία Σισάκ-Μοσλαβίνα, Κροατία

Ρόλοι	Επίσκεψη στην περιοχή Mentor
Εμπλεκόμενοι κύριοι παράγοντες	Περιφερειακός συντονιστής της κομητείας Sisak-Moslavina, Sisak-Moslavina County, περιφερειακός οργανισμός ανάπτυξης SI-MO-RA

Πεδίο εμπειρογνομosύνη	Προετοιμασία του TJTP, περιφερειακή ανάπτυξη, βιώσιμη ανάπτυξη, ανάπτυξη και υλοποίηση έργων
-------------------------------	--

Δυτική Μακεδονία, Ελλάδα

Ρόλοι	Επίσκεψη στην περιοχή Mentor
Εμπλεκόμενοι κύριοι παράγοντες	Just Transition Institute Greece (JTIG), Κέντρο Έρευνας και Τεχνολογίας Ελλάς (EKETA), Δήμος Γρεβενών, Ένωση Δήμων
Πεδίο εμπειρογνομosύνη	Υποστήριξη και προώθηση των δραστηριοτήτων ΚΤ, συμμετοχή των δήμων στη διαδικασία ΚΤ, περιφερειακή ανάπτυξη, ενεργειακή μετάβαση

Προφίλ περιοχών

Προς μια δίκαιη μετάβαση μακριά από τον άνθρακα+

Αυτός ο αγώνας αποτελείται από τρεις ευρωπαϊκές περιφέρειες, Ida-Virumaa (EE), Sisak-Moslavina County (HR) και Δυτική Μακεδονία (EL). Αν και αντιμετωπίζουν διαφορετικές τεχνολογικές, γεωγραφικές και κλιματικές συνθήκες, και οι τρεις περιοχές μοιράζονται έναν κοινό στόχο: μια σταδιακή μετάβαση από την παραγωγή ενέργειας και τις ενεργοβόρες βιομηχανίες που βασίζονται στα ορυκτά καύσιμα.

IDA-VIRUMAA, ΕΣΘΟΝΙΑ

ΣΕ ΕΞΕΛΙΞΗ

Κατάσταση σταδιακής κατάργησης του άνθρακα¹

εγκαταστάσεις παραγωγής σχιστολιθικού πετρελαίου

εκατ. € ετήσιων εσόδων

απασχολούμενοι πετρελαϊκοί σχιστόλιθοι

εργοστάσια ηλεκτροπαραγωγής σε λειτουργία

εξόρυξη ανοιχτών λιγνιτωρυχείων

εργοστάσιο σχιστολιθικού πετρελαίου & 1 νέο ορυχείο υπό κατασκευή

Μερίδιο 46 % της παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας με καύση άνθρακα¹

Κατάσταση Δίκαιης Ενεργειακής Μετάβασης

Η περιοχή Ida-Virumaa συγκεντρώνει σε μεγάλο βαθμό τον τομέα του σχιστολιθικού πετρελαίου στην Εσθονία. Από το 2021, αυτή η περιοχή ευθύνεται για το 64% των συνολικών εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου στην Εσθονία. Η Εσθονία έχει σχεδιάσει τη σταδιακή κατάργηση της χρήσης σχιστόλιθου πετρελαίου στην παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας έως το 2035 και στην παραγωγή ενέργειας έως το 2040, το αργότερο.

¹ Έτος αναφοράς 2021.

ΝΟΜΟΣ ΣΙΣΑΚ-ΜΟΣΛΑΒΙΝΑΣ, ΚΡΟΑΤΙΑ

ΔΕΝ ΓΙΝΕΤΑΙ ΠΛΕΟΝ ΕΞΑΓΩΓΗ

εξόρυξη ανθρακωρυχείων, ανθρακωρυχεία²

απασχολούμενοι ανθρακουργοί²

Μερίδιο 0 % της παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας με καύση άνθρακα

Μερίδιο 25% της ενεργοβόρας

Κατάσταση Δίκαιης Ενεργειακής Μετάβασης

Πέντε ενεργοβόροι φορείς εκμετάλλευσης στον νομό αντιπροσώπευαν το 25% των συνολικών εκπομπών ETS της Κροατίας το 2019. Η Κροατία έχει αναπτύξει ένα Σενάριο για την επίτευξη κλιματικής ουδετερότητας έως το 2050 με πιο φιλόδοξους στόχους σε σύγκριση με τα τρέχοντα στρατηγικά έγγραφα. Ένα νέο σχέδιο NECP θα εκπονηθεί το 2023, το οποίο θα περιλαμβάνει πιο φιλόδοξους στόχους.

² 2325 άτομα απασχολούνται σε βιομηχανίες έντασης ενέργειας που χρησιμοποιούν ορυκτά καύσιμα.

³ Ένας θερμοηλεκτρικός σταθμός (TRP) που χρησιμοποιεί φυσικό αέριο και μαζούτ και μια μονάδα διυλιστηρίου πετρελαίου.

ΔΥΤΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ, ΕΛΛΑΔΑ

ΣΕ ΕΞΕΛΙΞΗ

Κατάσταση σταδιακής κατάργησης του άνθρακα

λιγνιτωρυχεία εξόρυξης

εκατ. € ετήσιων εσόδων⁴

εργάτες άνθρακα

Στόχος κλεισίματος

εργοστάσια άνθρακα σε κατασκευή

εργοστάσια άνθρακα σε λειτουργία

Μερίδιο 46 % της παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας με καύση άνθρακα¹

Κατάσταση Δίκαιης Ενεργειακής Μετάβασης

Ο ελληνικός λιγνιτικός τομέας συγκεντρώνεται σε μεγάλο βαθμό στην περιοχή της Δυτικής Μακεδονίας. Με την πάροδο των ετών, η συνεισφορά της περιοχής στο συνολικό εθνικό μείγμα παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας έχει μειωθεί σημαντικά. Από περίπου 50% το 2009, έχει φθάσει στο 15% το 2022, λόγω της μείωσης των δυνατοτήτων εξόρυξης και παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας.

⁴ Έτος αναφοράς 2019.

Κοινές προκλήσεις

Και οι δύο περιοχές αντιμετωπίζουν κοινές προκλήσεις:

➤ Η φθίνουσα βιομηχανία ορυκτών καυσίμων οδηγεί σε περιφερειακές αδυναμίες: υψηλή ανεργία, φτώχεια και ερήμωση;

➤ Ο άνεργος πληθυσμός αντιμετωπίζει δυσμενή προσόντα και ηλικιακές κατανομές που δεν ευθυγραμμίζονται με τις απαιτήσεις της αγοράς εργασίας, ιδίως στους τομείς των ΤΠΕ ή του τουρισμού;

➤ Έλλειψη οικονομικών δραστηριοτήτων και ευκαιριών, καθιστώντας τις περιφέρειες μη ελκυστικές για τη συγκράτηση ή την προσέλκυση ανθρώπων.

Εστίαση θεμάτων

Οικονομική διαφοροποίηση

Οι αντιπροσωπείες παρουσίασαν με επιτυχία έργα και σχέδια σε διάφορους τομείς, όπως οι ΤΠΕ, η βιομηχανία, ο τουρισμός και η εκπαίδευση. Μέσα από επισκέψεις σε διάφορους χώρους και παρουσιάσεις, αναδείχθηκε η οικονομική διαφοροποίηση στους τομείς του τουρισμού, της ενέργειας και της βιομηχανίας. Συζητήθηκε επίσης η σημασία της σύνδεσης των ερευνητικών ιδρυμάτων με την οικονομία. Δόθηκε έμφαση στους τομείς των ΤΠΕ και των δημιουργικών βιομηχανιών με σκοπό την προσέλκυση νέων.

Επανεκπαίδευση και αναβάθμιση δεξιοτήτων

Οι αντιπροσωπείες μοιράστηκαν εμπειρίες σχετικά με την ίδρυση προγραμμάτων αναβάθμισης δεξιοτήτων και κοινωνικών προγραμμάτων που στοχεύουν στην υποστήριξη εργαζομένων από βιομηχανίες εξόρυξης και άνθρακα, καθώς και άλλες εκπαιδευτικές πρωτοβουλίες για την προώθηση της τοπικής οικονομικής ανάπτυξης και την προσέλκυση νέων εργαζομένων. Επίσης, τονίστηκε η ανάπτυξη βασικών ικανοτήτων, όπως οι επιχειρηματικές και οι ψηφιακές δεξιότητες.

Συμμετοχή του δήμου στο JT

Επισημάνθηκε ότι οι τοπικές και περιφερειακές αρχές πρέπει να διαδραματίζουν ενεργό ρόλο στον σχεδιασμό της διαδικασίας μετάβασης, καθώς η συμμετοχή τους είναι ζωτικής σημασίας για την κινητοποίηση των σχετικών τοπικών και περιφερειακών φορέων, την επικοινωνία της διαδικασίας στις κοινότητες και την προσέλκυση και διευκόλυνση επιχειρηματικών ευκαιριών και επενδύσεων.

Συστάσεις

- Η συμμετοχή των τοπικών κοινωνιών είναι ζωτικής σημασίας για μια επιτυχημένη διαδικασία μετάβασης. Μια στρατηγική για τη συμμετοχή των ενδιαφερομένων και την κινητοποίηση του κοινού, σε συνδυασμό με την αποτελεσματική επικοινωνία, είναι απαραίτητη επισημάνετε τα οφέλη της διαδικασίας;
- Αναπτύξτε συνεργατικά ένα σαφές όραμα για δίκαιη μετάβαση με τους ενδιαφερόμενους και τους πολίτες και να το κοινοποιήσουν αποτελεσματικά στο κοινό για να αποτρέψουν πολιτικές αποκλίσεις;
- Απαιτούνται πιο ευέλικτα χρονοδιαγράμματα στη διαδικασία

σχεδιασμού της δίκαιης μετάβασης για να αυξηθεί η συμμετοχή των ενδιαφερομένων;

- Απλοποιήστε τη διαδικασία JTF και καταστήστε την πιο συμβατή με άλλες πηγές χρηματοδότησης. Νέα συστήματα και μέσα χρηματοδότησης θα μπορούσαν να διευκολύνουν την υλοποίηση των έργων;
- Συγκεντρώστε πληροφορίες, διδάγματα και βέλτιστες πρακτικές από περιοχές άνθρακα. Χρησιμοποιήστε μια πλατφόρμα για τη διάδοση και ανταλλαγή πληροφοριών με ενδιαφερόμενους φορείς και πολίτες. Απασχολήστε συνεχή παρακολούθηση για τη βελτίωση της διαδικασίας μετάβασης.

«Η επίσκεψη στην περιοχή Idu-Virumaa μας έδωσε νέα εργαλεία, πολλές πιθανές δράσεις και μας έδωσε μια νέα προοπτική».

Tatjana Puskaric,
περιφερειακή συντονίστρια της κομητείας Sisak-Moslavina County, Sisak-Moslavina County

«Η μετάβαση [...] απαιτεί όραμα για το μέλλον, τον ενεργό ρόλο της τοπικής κοινωνίας και των αρχών, αλλά και την επίτευξη μικρών «νικών» για να δείξει το δρόμο».

Κωσταρέλλας Ιωάννης,
Just Transition Institute Greece (JTIG),
Δυτική Μακεδονία

Μαθήματα

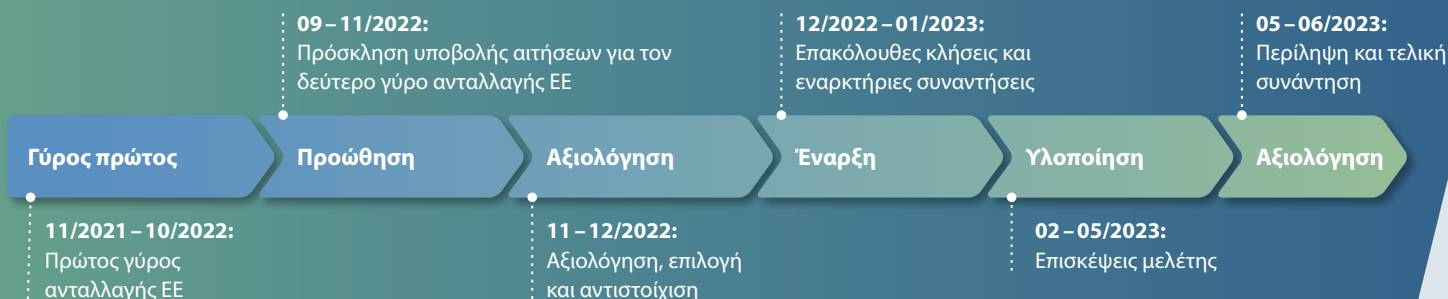
- ✓ Οι περιφέρειες μοιράζονται προκλήσεις μετάβασης και μαθαίνουν η μία από την άλλη μέσω της δικτύωσης. Ωστόσο, μια δίκαιη μετάβαση πρέπει να προσαρμοστεί στις συνθήκες, τα δυνατά σημεία και τις ευκαιρίες κάθε περιοχής;
- ✓ Οι τοπικοί και περιφερειακοί παράγοντες και οι πολίτες πρέπει να συμμετέχουν στην ανάπτυξη και εφαρμογή της δίκαιης μετάβασης. Οι αρχές διαδραματίζουν ζωτικό ρόλο στη συμμετοχή των ενδιαφερομένων και στη διευκόλυνση των μελλοντικών επενδύσεων;

- ✓ Η συνεργασία μεταξύ βιομηχανιών, ΜΜΕ και εκπαιδευτικών ιδρυμάτων είναι απαραίτητη. Βελτίωση της διαθεσιμότητας και της ποιότητας του προγράμματος για την κάλυψη των απαιτήσεων της περιφερειακής αγοράς, διατηρώντας και προσελκύνοντας νέους. Εστίαση σε καινοτόμους και δημιουργικούς κλάδους;
- ✓ Είναι σημαντικό όχι μόνο να δημιουργηθούν νέες θέσεις εργασίας αλλά και να βελτιωθεί η συνολική ελκυστικότητα των περιφερειών και να αναπτυχθούν οι κατάλληλες κοινωνικές υποδομές.

Ανάπτυξη προγράμματος

Το exchangeEU αποτελείται από δύο γύρους ανταλλαγής, που εκτείνονται από τον Νοέμβριο του 2021 έως τον Ιούνιο του 2023. Ο πρώτος γύρος πραγματοποιήθηκε από τον Νοέμβριο του 2021 έως τον Οκτώβριο του 2022, ο δεύτερος γύρος ξεκίνησε τον Νοέμβριο του 2022. Σε κάθε γύρο, οι υποψήφιες περιφέρειες συνδυάζονται κατάλληλα σύμφωνα με τις τροχιές τους για τη

δίκαιη μετάβαση και τη σταδιακή κατάργηση του άνθρακα. Στη συνέχεια, οι αντίστοιχες περιοχές συνεργάζονται στενά για την ανάπτυξη μιας επίσκεψης μελέτης σε μία από τις περιφέρειες βάσει των δικών τους αναγκών και θεματικών ενδιαφερόντων. Οι διορισμένοι συντονιστές ανταλλαγής τους υποστηρίζουν σε όλη τη διαδικασία.

Σχετικά με το exchangeEU programu

Το exchangeEU είναι το πρόγραμμα ανταλλαγών για περιοχές άνθρακα, λιγνίτη, τύρφης και σχιστόλιθου πετρελαίου (άνθρακας+) που βρίσκονται σε μετάβαση στην Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ). Το πρόγραμμα αποτελεί μέρος της πρωτοβουλίας Coal Regions in Transition (CRiT) και υλοποιείται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Αναγνωρίζοντας την ανάγκη για επιτάχυνση μιας δίκαιης ενεργειακής μετάβασης με χαμηλές εκπομπές άνθρακα στην Ευρώπη, το ExchangeEU διευκολύνει τη συνεργασία και την ομότιμη μάθηση μεταξύ των περιοχών άνθρακα+ της ΕΕ για την προώθηση της εφαρμογής των στρατηγικών για τη δίκαια ενεργειακή μετάβαση. Ο βασικός στόχος είναι να υποστηριχθούν οι περιφέρειες άνθρακα+ της ΕΕ για να απελευθερώσουν τα ενεργειακά τους συστήματα, προστατεύοντας παράλληλα τους εργαζόμενους και τις κοινότητες μέσω της οικονομικής διαφοροποίησης και της τεχνολογικής καινοτομίας. Κατά τη διάρκεια του προγράμματος, οι συμμετέχουσες περιφέρειες ανταλλάσσουν εμπειρίες και εργάζονται από κοινού για να ξεπεράσουν τις τρέχουσες προκλήσεις που αντιμετωπίζουν στις διαδικασίες της Δίκαιης Μετάβασης. Ως εκ τούτου, το exchangeEU ανοίγει το δρόμο για τη δημιουργία ενός ευρέος δικτύου επαγγελματιών.

Αποτελέσματα δεύτερου γύρου αιτήσεων

Συνολικά **17 περιφέρειες άνθρακα+** σε μεταβατικό στάδιο έχουν επιλεγεί για να συμμετάσχουν

Η διαδικασία αντιστοίχισης είχε ως αποτέλεσμα **9 ανταλλαγές**, συμπεριλαμβανομένων 5 ζευγών περιοχών και 4 τριγώνων περιοχών

Οι συμμετέχουσες περιφέρειες αντιπροσωπεύουν συνολικά **11 κράτη μέλη της ΕΕ**: Βουλγαρία, Τσεχία, Κροατία, Εσθονία, Γερμανία, Ελλάδα, Ουγγαρία, Πολωνία, Σλοβακία, Σλοβενία και Ισπανία

Επισκεφθείτε την ιστοσελίδα μας

Επισκεφθείτε τον ιστότοπο της πλατφόρμας Just Transition

Εγγραφείτε στο ενημερωτικό μας δελτίο

Επισκεφθείτε τα κανάλια μας στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης

[exchangeEU](#) ως μέρος της Πρωτοβουλίας για τις Περιφέρειες Άνθρακα σε Μετάβαση /CRiT)

© Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2023 – Επιτρέπεται η επαναχρησιμοποίηση αυτού του εγγράφου, με την προϋπόθεση ότι δίνεται η κατάλληλη πίστωση και υποδεικνύονται τυχόν αλλαγές (Διεθνής άδεια Creative Commons Αναφορά Αναφοράς 4.0). Για οποιαδήποτε χρήση αναπαραγωγής στοιχείων που δεν ανήκουν στην ΕΕ, ενδέχεται να χρειαστεί να ζητηθεί άδεια απευθείας από τους αντίστοιχους κατόχους δικαιωμάτων. Όλες οι εικόνες © Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκτός αν αναφέρεται διαφορετικά.